

EL ALTO-LA PAZ (BOLÍVIA) LES CAUSES PENDENTS

XAVIER JOANPERE I OLIVER

Vilaplana (Baix Camp)
Catalunya

El sistema sempre ha volgut fer creure que al món hi ha tot un seguit de causes que estan perdudes, però el treball el camp de la solidaritat ens ha ensenyat que aquestes causes no estan perdudes sinó pendents i només es perden aquelles causes que s'obliden o s'abandonen.

Al encetar l'any 2000 ens trobem amb totes les rèmores arrossegades del segle passat en el terreny de la injustícia planetària: fam i subdesenvolupament per a més de dos mil milions de persones; ex-dictadors que arriben a ésser presidents d'un Parlament com és el cas de Rios Mond a Guatemala; milers de persones intentant sobreviure de les escombraries dels abocadors més grans de les ciutats del Sud; el 25% de l'aigua del planeta enverinada amb caràcter irreversible; l'espoli imparabla dels pous de petroli a les zones de l'Àfrica Central; esclavitud infantil a països com l'Índia, el Pakistan, Guatemala, Nicaragua, etc.; deforestació de l'Amazònia i de les selves de Chiapas; pràctica generalitzada de l'ablació al centre d'Àfrica; discriminació de la dona en el món musulmà; constants aplicacions de la pena de mort a la majoria d'estats dels EUA; degoteig d'emigració clandestina a les fronteres de Mèxic o a les costes del sud d'Europa; més de cent milions de mines anti-persona escampades arreu del planeta; repressió i persecució contra pobles que reclamen el dret a l'autodeterminació com ara la República Àrab Saharaui Democràtica, Euskadi, Txetxènia, etc.

I així podríem anar seguint, però el crit desesperat del Tercer Món xoca constantment amb la sordesa dels països rics. A partir d'aquí és quan els pobles comencen a buscar solucions al marge de les institucions, ja que moltes vegades, aquestes són les responsables de l'actual crisi planetària.

Qui ens ha portat a aquesta crisi gairebé generalitzada del planeta? Davant d'aquesta pregunta el poder respon que tots en som culpables, però això és la fórmula magistral per amnistiar els autèntics responsables. Cal, doncs, buscar i assenyalar sense embuts quines són aquelles empreses i aquells personatges que mantenen aquesta situació de regles injustes al planeta.

Pere Casaldàliga diu: «El neoliberalisme és pecat mortal perquè mata de fam» i té raó. Els dos mil milions de famèlics que hi ha al món són víctimes del Fons Monetari Internacional, del Banc Mundial i de les polítiques espoliatòries desenvolupades durant el segle XX pels governs del primer món, encapçalats pel dels EUA.

Genocides com Rios Mond o Pinochet segueixen gaudint de privilegis perquè governs com l'espanyol o fundacions

com la de Jimy Carter han donat certificats de validesa democràtica a processos electorals a l'Amèrica Llatina que només han servit per amnistiar tirans de comprovada actitud sanguinària.

Les indústries més potents del planeta, vinculades a les grans multinacionals que alhora estan lligades al loby nuclear, són les que han enverinat gran part de l'aigua de la terra, convertint alguns rius en autèntiques venes de verí i alguns mars com el Mediterrani en abocadors incontrolats de tota classe de substàncies perilloses. Epsom, Petrobras, Petromex, entre altres empreses del sector, extreuen amb mà d'obra barata el petroli als països subdesenvolupats i després de refinar-lo el venen a uns preus fixats per lobbies reduïts com ara l'OPEP que desatenen totalment les necessitats energètiques del planeta, dels seus ciutadans i també la seva capacitat adquisitiva. El xantatge dels petrodòlars asfixia les economies dels països subdesenvolupats.

Reiteradament s'ha denunciat l'esclavitud infantil propiciada per empresaris europeus i nord-americans que esquiven qualsevol reclamació sindical. Aquests busquen mà d'obra barata a països tercers. A Malàisia per exemple s'explota els infants fent-los treballar 17 hores diàries. I les firmes més fortes, aprofitades d'aquest esclavatge són: Nike, Reebok, Puma i Adidas. Només l'1% del cost és destinat a sous i amb la discriminació sexista, ja que el sou de les nenes és un 40% més baix que el dels adults i els nens. Però més a prop trobem dades que poden sobtar-nos i és que, segons l'UGT, a l'Estat espanyol hi ha més de 700.000 nens i nenes que treballen de forma gratuïta i cap arriba als 14 anys.

En els últims 25 anys a les selves de Chiapas s'han deforestat 550.000 hectàrees de bosc per la demanda de fusta noble als països rics, i cada any de l'Amazònia se n'extreuen 1'5 milions d'hectàrees per satisfer la moda del disseny internacional, una de les empreses més denunciada per aquest espoli és Lapèyre que aprofitant els buits legals en matèria de deforestació està posant en perill el pulmó més gran del planeta.

Segles de presència europea al continent africà no van fer res més que accentuar la situació d'esclavatge de la dona i les pràctiques abusives vers el seu cos. Milers de nenes a l'Àfrica Negra pateixen cada any l'ablació, torment que els rapinyaires europeus al seu pas per l'Àfrica van observar com un tret cultural, com un costum i una tradició d'aquell poble. De la mateixa manera que observen impossibles que el neoliberalisme deixa fora dels seus càlculs tres quartes parts de la humanitat, i també els sembla normal.

També és significatiu el retrocés de la dona en algunes àrees del món àrab. Concretament a l'Afganistan l'arribada dels talibans, que posaren fi al govern prosoviètic de Kabul, no ha servit per alliberar més la dona, ans al contrari, ja que en alguns aspectes el retrocés ha estat brutal. El món, però, no ha d'oblidar que la guerrilla afganesa dels talibans fou finançada i dirigida pel govern dels EUA als anys 80 sota la presidència de Ronald Reagan.

Avui en dia encara són diversos els estats que utilitzen la pena de mort de forma ordinària tot i que s'ha demostrat que no dona ni més estabilitat ni més seguretat al país executor. Sense cap mena de dubte els EUA és el país que hauria de donar més exemple de civisme en aquesta matèria, donada la seva influència planetària, i en canvi els diferents aspirants a la presidència federal omplen amb orgull el seu currículum amb grapats d'execucions pa mitjà de l'injecció letal o la cadira elèctrica.

Cada vegada són més els africans que intenten arribar a Europa o els xicans que volen creuar cap als EUA estirats per una societat que els convida a allò que els negarà més tard. Les privacions que els països rics han imposat al sud provoquen migracions massives de mà d'obra barata que són l'autèntica voluntat de l'empresariat del nord, que amb diverses lleis d'estrangeria converteix en ciutadans de segona treballadors de primera, disposats a esclavitzar-se per qualsevol sou i sense cap aixopluc social possible.

De les herències més negatives arrossegades del segle passat hi ha les mines anti-persona, fabricades bàsicament en cinc països, encapçalats per la Xina i seguits per la URSS i els EUA, però rebuscant també hi trobem empreses que aparentment no tenen res a veure amb el món de la mutilació com són: Motorola, Mercedes Benz o la Fiat italiana.

Sense cap mena de dubte, avui encara la indústria armamentística és la que porta més beneficis als seus impulsors i entre les 20 empreses més importants del món cal destacar que tretze són nord-americanes. Encapçalant aquest tenebrós rànquing hi trobem la Lockheed Martin amb uns beneficis de 14'40 bilions de dòlars i McDonnell Douglas amb 9'23 bilions de dòlars. Serveixin aquestes dades per fer una reflexió: amb l'1'1% que la humanitat gasta en armament, i que en total són 6.000 milions de dòlars, es podrien escolaritzar tots els nens i nenes del món, avui mateix.

Els grans estats fortament armats i amb un aparell repressiu gens qüestionat per l'ONU són els que neguen la supervivència a molts pobles del planeta. L'Organització de les Nacions Unides, lluny d'aixoplugar els febles, s'arreglera cada vegada més amb els estats forts i quan alguna votació falla, aquests fan servir el seu dret a veto. Marroc, Israel, Espanya, Rússia, Gran Bretanya, França, Canadà i els EUA, paraigües de tots ells, neguen la sobirania als saharauis, palestins, bascos, catalans, txetxens, quebequesos, corsos, irlandesos, etc. etc.

A les últimes dècades hi ha hagut l'esperança que la socialdemocràcia domesticaria el capitalisme sense rostres humà, però vet aquí que l'efecte ha estat ben al contrari, el

neoliberalisme ha acabat engolint bona part dels polítics i intel·lectuals pretesament progressistes del nostre continent, i així doncs, s'han donat casos com el de François Mitterrand que va arribar a bombardejar i enfonsar un vaixell de Greenpeace, de Felipe González esquitxat per la guerra bruta a Euskadi, de Bettino Craxi envoltat per la corrupció a Itàlia o de Tony Blair i Jacques Straw que per interessos armamentistes varen alliberar Augusto Pinochet.

Com veiem, doncs, grans són els reptes i poderosos els enemics d'aquesta fraternitat humana que defensen els teòlegs de l'alliberament i els resistents del Tercer Món. Però, tal com encapçalava aquest assaig, només les causes que s'obliden es perden.

Avui els araucans del sud de Xile ens assenyalen l'empresa Endesa i el seu president, Martín Villa, com l'aniquilador de les seves millors terres de conreu, històriques, al sud del continent. Els sindicalistes i proindigenistes llatinoamericans ens avisen de la segona colonització espanyola encapçalada per Telefónica, Repsol, Aigües de Barcelona, BBV i altres empreses disposades a perpetuar l'esclavitud colonial.

En el camí de la repressió a l'Amèrica Llatina cal recordar que fins i tot la Coca-Cola va col·laborar deixant vehicles comercials als aparells policials durant l'època de la repressió militar a l'Argentina.

El primer repte que haurem d'aconseguir és la sensibilització de les nostres poblacions sovint anestesades per una programació televisiva idiotitzant, rància i endormiscadora de consciències.

La denúncia amb noms i cognoms fa que l'autèntic culpable de la situació mundial surti a la llum i s'acabi amb el fals mite de la culpabilitat generalitzada.

Vigilar els nostres hàbits socials també pot enriquir la sensibilitat d'aquell a qui li han robada. Crear una cultura de la Pau i aconseguir un intercanvi sobirà i respectuós amb el medi pot frenar quelcom de racisme i de destrucció del planeta. Intervenir en els afers socials, locals i internacionals, mitjançant els ajuntaments o les organitzacions no governamentals que amorteixen la repressió allà on es produeix i intentar frenar la tortura o l'esclavitud infantil en aquells països que gaudeixen d'impunitat.

Combinar la denúncia de la injustícia amb la cooperació entre els pobles pot enriquir els que ho visquin tan de l'un com de l'altre cantó del planeta. El turisme social ha fet que personatges com ara Sebastiao Salgado hagin pogut denunciar situacions tenses que es viuen avui a la terra i que potser no hauríem vist mai si no hagués estat d'aquesta manera.

Moltes i diverses, tantes com persones hi ha al món, poden ser les formes d'intervenció per humanitzar aquest planeta. Personalment crec que si volem col·laborar-hi sempre trobarem una causa, en canvi si no volem fer-ho, sempre crearem una excusa.

Les causes restaran pendents mentre les tinguem a la memòria i actuem per elles i aquestes estaran perdudes quan les oblidem o abandonem.